



บทที่ ๒

การวิจัยและค้นคว้าอันที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับการเลือกอาชีพมีผู้ทำกันมากในต่างประเทศ ในหนังสือ The Psychology of Occupation ของ Anne Roe* ได้กล่าวถึงรายงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเลือกอาชีพไว้หลายเรื่อง เช่น

Trow ได้ทำการศึกษากับนักเรียนชายหญิง ชั้นปีที่ ๘, ๑๐ และ ๑๓ ว่าจะเลือกอาชีพแบบ (๑) น่าจะเป็นไปได้ (probable) หรือ (๒) เป็นไปได้ (possible) หรือ (๓) เพื่อฝัน (favorite fantasy) ผลปรากฏว่าเด็กส่วนใหญ่พอใจที่จะเลือกอาชีพแบบที่เห็นไปได้ที่เขามีโอกาสจะทำได้จริง ๆ

คนต่อมาคือ Carp ได้ศึกษาว่าอาชีพของผู้ปกครอง และพื้นฐานความเป็นอยู่ของครอบครัวจะเกี่ยวข้องกับ การเลือกอาชีพของเด็กหรือไม่ โดยทำการศึกษากับนักเรียนชาย อายุระหว่าง ๑๔ - ๑๘ ปี ผลปรากฏว่าอาชีพที่เด็กอยากทำหรือหวังที่จะได้ทำอยู่ในระดับเกี่ยวกับอาชีพของบิดาและของปู่

นอกจากนี้ Roe ยังได้กล่าวถึงงานของนักวิจัยอีกหลายท่าน ซึ่งได้ศึกษาถึงตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ การวิจัยนี้แบ่งได้เป็น ๒ พวก คือ

พวกแรก มี Peter, Kaplan และ Endicott ทั้ง ๓ ท่านได้ทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างคนละพวกกัน โดย Peter และ Endicott ทำการศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนชั้นมัธยมปลาย Kaplan ศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาที่จบจากมหาวิทยาลัย Idaho เป็นการศึกษาถึงตัวประกอบซึ่งมี ผู้ปกครอง ญาติ เพื่อน ครู บุคคลในอาชีพนั้น หนังสือ ความสามารถของตนเอง วิชาที่เรียนไป คะแนนสอบ ว่าอะไรมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพมากที่สุด จากการให้

*Anne Roe, The Psychology of Occupation, New York, John Wiley and Sons, 1964, pp. 256 - 257

กลุ่มตัวอย่างให้หมายเลขแก่ตัวประกอบเหล่านี้โดยเรียงลำดับความสำคัญ ปรากฏว่านักเรียน
มัธยมให้ผู้ปกครองมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนรวกบัณฑิตให้วิชาที่เรียนเป็นมีความสำคัญ
เป็นอันดับหนึ่ง

เวลาที่สองมี Edminston และ Starr ได้ศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนชั้นปีที่ ๙ ถึง ๑๒
ว่าในการเลือกอาชีพเด็กจะคำนึงถึงสิ่งใดมากที่สุด โดยให้กลุ่มตัวอย่างให้หมายเลขเรียง
ตามลำดับความสำคัญแก่ตัวประกอบ ซึ่งมี ความมีชื่อเสียง เศรษฐกิจ ความมานะ สังคม
ความมั่นคง สุนทรียะ ความจำเป็น และความสามารถ ผลการวิจัยปรากฏว่า ความมั่นคง
ของอาชีพมีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพเป็นอันดับหนึ่ง

ในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ Uzzell^๒ ได้ศึกษาถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกของนักเรียน
ชายนิโกร ในชั้นมัธยมปลายของรัฐ North Carolina ปรากฏว่า ๘๔% ของนักเรียน
เหล่านี้ได้รับอิทธิพลในการเลือกอาชีพจากบุคคลที่อยู่ในอาชีพนั้น และอีก ๒๓% ได้รับอิทธิพล
จากสื่อมวลชน นอกนั้นได้รับอิทธิพลจากบุคคลต่างอาชีพที่เด็กเลือก ได้รับอิทธิพลจากหนังสือ
จากประสบการณ์ และจากงานอดิเรก

ปีต่อมา Nagman^๓ ได้ศึกษาถึงความแตกต่างของค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักศึกษา
ที่มีเพศและอายุต่างกัน ผลปรากฏว่ามีความแตกต่างระหว่างเพศ และอายุ ในการเลือกค่านิยม
ทางอาชีพ

ในปี ค.ศ. ๑๙๖๔ Green และ Parker^๔ ได้ทำการวิจัยถึงอิทธิพลของบิดา

^๒ Odell Uzzell, "Influences of Occupational Choice",
The Personnel and Guidance Journal, 39 (1961), 666-669

^๓ Norton Nagman, "Sex and Age Differences in Occupational
Values," The Personnel and Guidance Journal, 44 (1965), 250-262

^๔ Laurence E. Green and Harry J. Parker, "Parental Influence
Upon Adolescents' Occupational Choice : A Test of an Aspect of
Tjeory", Journal of Counseling Psychology, 12 (1965), 379-383.

มารดาที่มีต่อการเลือกอาชีพของวัยรุ่น การวิจัยนี้เป็นการศึกษาทดลองเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของ Roe ที่ว่า เด็กคนใดที่ได้รับความรักและเอาใจใส่จากบิดามารดา เมื่อโตขึ้นจะเลือกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับตน ในทางตรงข้ามถ้าบิดามารดาไม่เอาใจใส่ ไม่ให้ความอบอุ่น เด็กก็จะเลือกอาชีพที่ไม่เกี่ยวข้องกับตน ผู้วิจัยทั้งสองได้ทำการศึกษากับนักเรียนชั้นปีที่ ๘ ผลปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับเด็กไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของเด็ก

และในปีเดียวกันนั้น Brunkan^๕ ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกอาชีพกับทัศนคติของบิดามารดา การศึกษานี้ทำแบบสอบถามบิดามารดาโดยที่นักศึกษานักศึกษาชายในมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยปรากฏว่า ทัศนคติของบิดามารดา และการศึกษานักศึกษาชายบิดามารดา มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกอาชีพของนักศึกษา นักศึกษาชายจะถือตามแบบอย่างบิดามารดา มากกว่า และบิดาในความเป็นจริงของบุตรจะแตกต่างไปจากบิดาในอุดมคติ

ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ Perrone^๖ ได้ให้นักเรียนหญิงชั้นปีที่ ๘ และ ๘ จำนวน ๑๘๖ คน กับผู้ปกครองของเด็กเหล่านี้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยมของการเลือกอาชีพ ผู้วิจัยได้พิจารณาถึงระดับอาชีพของผู้ปกครอง ระดับสติปัญญาของนักเรียน ผลการเรียน และปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนประกอบด้วย ผลปรากฏว่า รายได้และค่านิยมของอาชีพในอนาคตเป็นค่านิยมที่มีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพของทั้งผู้ปกครองและนักเรียน ส่วนค่านิยมของการเลือกอาชีพในด้านความช่วยเหลือผู้อื่น การทำงานกับวัตถุ และความเป็นอิสระไม่มีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพ นอกจากนั้นนักเรียนที่มีผลการเรียนดี และมีปัญหาส่วนตัวน้อย จะมีจุดมุ่งหมายในการประกอบอาชีพเพื่อสนองความพอใจของตน และเพื่อได้แสดงความ

^๕Richard J. Brunkan, "Perceived Parental Attitudes and Parental Identification in Relation to Field of Vocational Choice," Journal of Counseling Psychology, 12 (1965), 39-47

^๖Phillip A. Ferrone, "Values and Occupational Preferences of Junior High School Girls", The Personnel and Guidance Journal, 44 (1965), 253-257

สามารถของตน ในทางตรงข้ามนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำ และมีปัญหาส่วนตัวมากจะเห็นว่าอาชีพที่ได้แสดงความสามารถของตนมีความสำคัญน้อย

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาถึงค่านิยมในการเลือกอาชีพ การเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการเลือกอาชีพ และการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพที่นักเรียนเลือกกับอาชีพของบิดา โดยศึกษาระยะเวลา ๒ ปี ถึง ๕ ปี คือ

ในระหว่าง ค.ศ. ๑๙๕๕ - ๑๙๖๓ Gibbons และ Lohnes^๓ ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมปลายของเมืองบลอสตัน จำนวน ๑๑๑ คน นักวิจัยทั้งสองได้วิเคราะห์ค่านิยมที่นักเรียนมีอยู่ชั้นปีที่ ๘ และได้ติดตามศึกษาจนนักเรียนเหล่านั้นมีอายุชั้นปีที่ ๑๓ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนทั้งชายและหญิงเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางอาชีพตลอดระยะเวลา ๕ ปีที่อยู่ในโรงเรียน นักเรียนหญิงเลือกค่านิยมทางอาชีพด้านการคิดต่อกันคน และเป็นอาชีพที่รับผิดชอบต่อสังคม ส่วนนักเรียนชายเลือกค่านิยมทางอาชีพด้านการมีรายได้ และมีเกียรติ

ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๖๖ - ๑๙๖๖ Mowserian, Heath และ Rothney^๔ ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพที่นักเรียนเลือกกับอาชีพของบิดา โดยทำการวิจัยกับนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงซึ่งศึกษาอยู่ในมัธยมปลายในมลรัฐวิสคอนซิน จำนวน ๑๔๙ คน ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนบอกอาชีพที่ตนอยากทำ และให้นักเรียนบอกอาชีพบิดา การวิจัยทำติดต่อกัน ๔ ปี ตลอดระยะเวลาที่นักเรียนศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมปลาย ผลปรากฏว่านักเรียนทั้งชายและหญิงส่วนมากเลือกอาชีพในระดับสูงกว่าอาชีพที่บิดาประกอบ และการเลือกอาชีพของนักเรียนเหล่านี้ไม่เปลี่ยนแปลงตลอดระยะเวลา ๔ ปี แสดงว่าการเลือกอาชีพของนักเรียน

^๓Warren D. Gibbons and Paul R. Lohnes, "Shift in Adolescents' Vocational Values, "The Personnel and Guidance Journal, 44(1965), 248-252

^๔Richard Mowserian, Brian M.G. Heath and John W.M. Rothney, Superior Students' Occupational Preferences and Their Fathers' Occupations, "The Personnel and Guidance Journal, 45(1966), 236-242

ที่มีระดับสติปัญญาสูงที่ใช้ในการวิจัยนี้ ไม่เป็นไปตามทฤษฎีของพัฒนาการในการเลือกอาชีพของทรวงวัยรุ่นที่เปลี่ยนไปเป็นขั้น ๆ ตามลำดับอายุ

ในระหว่างปีเดียวกันนี้ Thompson^{๕๐} ได้ทำการศึกษาดังค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมปลายในรัฐแคลิฟอร์เนีย จำนวน ๒,๒๕๗ คน โดยเริ่มให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตั้งแต่เรียนอยู่ในชั้นปีที่ ๙ และติดตามให้นักเรียนระบุเลือกแบบสอบถามนั้นอีกในปีต่อมา ผลปรากฏว่า ๔๐% ของนักเรียนเหล่านี้เลือกอาชีพที่น่าสนใจ อาชีพที่เปิดโอกาสให้ได้แสดงตัว อาชีพที่มั่นคงและอาชีพที่มีโอกาสได้ช่วยเหลือผู้อื่น ๙๐% - ๙๐% เลือกอาชีพที่มีโอกาสได้สนองความพอใจของคน อาชีพที่มีโอกาสได้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป อาชีพที่พึ่งตนเอง และอาชีพที่มีรายได้สูง ส่วนลักษณะอาชีพที่ได้เป็นผู้นำ และอาชีพที่ได้เป็นนาย มีนักเรียนเลือกต่ำกว่า ๕๐% คำตอบของนักเรียนที่อยู่ชั้น ๙ และชั้นปีที่ ๑๐ ในปีต่อมา มีความแตกต่างกับระหว่างเพศเพียงเล็กน้อย ส่วนมากคำตอบทั้ง ๒ ครั้ง เหมือนเดิม

สำหรับในประเทศไทย มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเลือกอาชีพอยู่หลายราย เช่นในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ บัญชา วาณิชยาการ^{๕๑} ได้ศึกษาดังความนิยมและทัศนคติของนักเรียนที่มีต่ออาชีพต่าง ๆ โดยศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ในจังหวัดพระนคร ผลปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างนักเรียนชายและหญิงในการเลือกอาชีพ อาชีพที่นักเรียนส่วนมากนิยมคือ แพทย์ วิศวกร รับราชการ ผู้จัดการร้านค้า และอาชีพเอกชน สำหรับเรื่องเชื้อชาติมีความแตกต่างกันคือ นักเรียนที่มีเชื้อชาติไทยส่วนมากนิยมอาชีพรับราชการ ตรงข้ามกับนักเรียนที่มีเชื้อชาติจีนซึ่งมักจะนิยมอาชีพเอกชน และมีความแตกต่างในเรื่องวิชาที่ได้เล่าเรียนมา นักเรียนที่เรียนทางวิทยาศาสตร์จะเลือกอาชีพที่ต้องใช้หลักการของวิชาทาง

^{๕๐}O.E. Thompson, "Occupational Values of High School Students", The Personnel and Guidance Journal, 44 (1966), 350-353

^{๕๑}บัญญัติ วาณิชยาการ, ทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ในจังหวัดพระนครที่มีต่ออาชีพ, วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๖

วิทยาศาสตร์ ส่วนนักเรียนที่เรียนทางศึกษาศาสตร์ จะเลือกอาชีพเกี่ยวกับ การบริหาร การสอน หรืออาชีพที่ไม่ต้องใช้วิชาชีพโดยตรง สำหรับทัศนคติต่ออาชีพ นักเรียนส่วนมาก มีทัศนคติเป็นกลาง ๆ

✓ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ มัญจรี บุญนาค^{๑๑} ได้ศึกษาถึงพื้นฐานความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดพระนคร สรุปผลได้ว่านักเรียนอยากเลือกอาชีพเพราะ

๑. เงินแก่คุณค่าของงาน
๒. เงินแก่ความโก้ของเครื่องแบบ
๓. ต้องการจะทำความพอใจให้แก่บิดามารดา
๔. มีความสนใจในอาชีพนั้น

✓ ในปีต่อมา บุพพรดี ศุขสมิติ^{๑๒} ได้ศึกษาถึงค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ผลการวิจัยปรากฏว่ามีความแตกต่างระหว่างเพศ ในการเลือกค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนทั้งชายและหญิง มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับสติปัญญา กับค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนในด้านการมีผู้บังคับบัญชา เป็นนักบริหารที่ดี การมีอาชีพที่สุจริต ความสบายในการทำงาน และความมีอิสระในการทำงาน

นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ระหว่างระดับอาชีพของบิดามารดา กับค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนในด้านการมีอิสระในการทำงาน การช่วยเหลือผู้อื่น การมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล และมีความแตกต่างของการเลือกค่านิยมทางอาชีพระหว่างนักเรียนที่มีบิดามารดาค่างอาชีพกัน

^{๑๑}มัญจรี บุญนาค, การศึกษาพื้นฐานความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตจังหวัดพระนคร ปีการศึกษา ๒๕๐๔, วิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๔

^{๑๒}บุพพรดี ศุขสมิติ, ค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในจังหวัดพระนครและธนบุรี, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๐

ส่วนใหญ่ นักเรียนและบิดามารดามีความเห็นสอดคล้องกัน เกี่ยวกับเกณฑ์ในการเลือก อาชีพ

การที่มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียน และนักศึกษาเป็นจำนวน มากนั้น แสดงให้เห็นว่าการเลือกอาชีพเป็นการตัดสินใจครั้งสำคัญของชีวิต จึงสมควรที่จะ ทำการศึกษาต่อไปให้ละเอียด จากการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นอย่างย่อ ๆ นี้ ส่วนมากจะ ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในการเลือกอาชีพ หัตถ์คติที่มีต่ออาชีพ หรืออิทธิพลของบุคคล เช่น บิดามารดา หรือที่ประกอบอาชีพนั้นที่มีต่อการเลือกอาชีพ เป็นต้น ซึ่งเป็นการศึกษาเพียง ทัศนคติด้านหนึ่งเท่านั้น แต่การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาถึงตัวประกอบด้าน คุณค่าทางเศรษฐกิจ- กิจ คุณประโยชน์ความสามารถในการเรียน ความมุ่งหวังของครอบครัว โอกาสก้าวหน้าใน การงาน การติดตามอย่างในทางอาชีพ คุณค่าทางสังคม ว่าตัวประกอบใดจะมีอิทธิพล ต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ มากที่สุด โดยใช้การวิจัยที่กล่าวมา เป็นพื้นฐานปรับปรุงวิธีการวิจัยให้ใกล้เคียงใกล้เคียงความจริง.